

ΕΡΓΑΣΙΑ

Α'

Ἀνέγων ποτὲ ἐπὶ σαρδίου λίθου, παριστῶντος τὸν Ἡρακλέα, τὸ ἐξῆς ἐλληνικὸν ἀπόφθεγμα.

«Ἡ πηγὴ τῆς δόξης καὶ τῆς εὐτυχίας ἐνυπάρχει ἐν τῇ ἐργασίᾳ».

Οἱ ἄρχαοι, ὡς βλέπει τις, εἶχον κάλλιον ἡμῶν κατανοήσει τὴν ἀξίαν αὐτῆς.

Ἐν τοῖς καθ' ἡμᾶς χρόνοις αἱ Ἠνωμένοι πολιτεῖαι τῆς Ἀμερικῆς καὶ Εὐρωπαϊκαὶ τινες χῶραι ἀποδίδουσι τῇ ἐργασίᾳ τὰς ἀνηκούσας αὐτῇ τιμὰς.

Ἡ ἐργασία εἶνε ὁ ἀδελφικὸς καὶ ἀδιάρρηκτος δεσμός, δι' οὗ ὁ Πλάστης ἠθέλησε νὰ ἐνώσῃ τοὺς ἀνθρώπους καὶ νὰ τοὺς ἐλκύσῃ πρὸς ἑαυτόν. Ἡ ἐργασία λοιπὸν εἶνε εὐσεβὴς καὶ ἱερὰ πράξις.

Ἡ ἐργασία εἶνε διττὴ, πρὸς τὸν αὐτὸν ὅμως σκοπὸν τείνουσα· ἐργασία πνευματικὴ καὶ ἐργασία χειρωνακτικὴ· ἡ πρώτη φωτίζει καὶ καθοδηγεῖ, ἡ δευτέρα ἐνεργεῖ.

Ἀμφότεραι ἀλληλένδετοι, ὁμοῦ εἰσὶ παντοδύναμοι. Ἡ μία ἄνευ τῆς ἐτέρας θὰ ἦσαν οὕτως εἰπεῖν γυμναί.

Μία τῶν εἰδικωτέρων καὶ πολεμικωτέρων τῇ προόδῳ, τῷ πολιτισμῷ καὶ τῇ εὐτυχίᾳ τοῦ ἀνθρώπου προλήψεων εἶνε καὶ ἡ ἐπὶ τῆς ἐργασίας βαρύνουσα· οὐδὲν εἶνε ἀνηθικώτερον αὐτῆς· διαστρέφει τὴν κρίσιν, καταστρέφει τὴν εὐγένειαν τῆς ψυχῆς, καὶ ἐγκαταλείπει, ἄνευ πόρων, εἰς τὰς μεταβολὰς τῆς τύχης σπουδαῖον τῆς κοινωνίας μέρος.

Ἡ ἐργασία, ἣτις μόνη μεγαλύνει τὰ ἔθνη, καὶ ἧς ἄνευ δὲν θὰ ὑπῆρχον οὔτε δόξαι, οὔτε ἡδοναί, ἡ ἐργασία, ἣτις χορηγεῖ τὴν ἀνεξαρτησίαν καὶ προστατεύει τὴν ἀξιοπρέπειαν, ἡ ἐργασία τέλος, εἰς ἣν ὁ Θεὸς ἠθέλησε τὸ πᾶν νὰ ὀφείλωμεν, δὲν γίνεται ἀποδεκτὴ ἢ μετὰ κόπου . . . καὶ ἅς τὸ εἴπωμεν, μετ' αἰσχύνης.

Αἱ γυναῖκες ἐπέισθησαν τέλος, ὅτι εἶνε λίαν ταπεινωτικὸν δι' αὐτὰς νὰ πορίζωνται τὰ πρὸς τὸ ζῆν διὰ τῆς ἐργασίας· νομίζουσιν, ὅτι ἀπει-

ράκις ἀξιοπρεπέστερον δι' αὐτάς εἶνε νὰ ζῶσιν ἐν ἀργίᾳ, ἀναμένουσαι τὰ πάντα ἐκ τοῦ συζύγου, μεθ' οὗ διὰ τοῦ γάμου ἠνώθησαν. Θεωροῦσιν οὕτω ἑαυτάς μᾶλλον ἀνεξαρτήτους, μὴ ἐννοῦσαι, ὅτι ἡ ἀληθῆς ἀνεξαρτησία εἶνε ἢ ἐκ τῆς ἐργασίας προερχομένη.

Β'

Τάνῦν τὸ ἰδεῶδες τῶν πλείστων νεανίδων εἶνε ν' ἀποκατασταθῶσι γυναῖκες τοῦ κόσμου. Ἐρωτήσατε ἐκείνας τῶν νεανίδων, αἵτινες οὐδεμίαν ἔχουσι προίκα, ἐν χρόνοις μάλιστα, καθ' οὓς αἱ περὶ προικὸς ἀπαιτήσεις εἶνε ἰκανῶς μεγάλαι, ἐρωτήσατέ τας, διατί δὲν ἐκμανθάνουσι τέχνην, ἢ ἄλλο τι ἀσφαλίζον αὐταῖς θέσιν τινά. Θὰ ἰδῆτε, ἐάν θ' ἀποδεχθῶσι ἀσμένως τὴν ἐρώτησίν σας.

Θὰ σὰς παρατηρήσωσι διὰ τοιοῦτου ὕφους, δι' οὗ νὰ φαίνωνται, ὅτι θέλουσι νὰ εἰπωσιν ὑμῖν. Διὰ ποίας μᾶς ἐκλαμβάνετε ; » Καὶ θὰ σὰς ἀποκριθῶσι : « ἐσκέφθητε τί εἶπετε ; ἐγὼ νὰ ἐργασθῶ διὰ νὰ ζήσω !... ἐλπίζω, ὅτι ποτὲ δὲν θὰ φθάσω εἰς τοιοῦτο σημεῖον.

Εἶνε ἀληθές, ὅτι βραδύτερον, ὅταν ἔλθῃ ἡ στιγμή τῆς ἀποκαταστάσεως τῶν νεανίδων τούτων, αἱ προτάσεις δὲν θὰ παρουσιάζωνται σωρηδόν, καὶ ὅτι ἵνα εὐρεθῇ δι' ἐκάστην αὐτῶν σύζυγος, θὰ παραστῇ ἀνάγκη μυρίων ἐκ μέρους αὐτῶν ὑποχωρήσεων. Τὰ προσφιλῆ ἐκείνα τέκνα, δι' ἃ οἱ γονεῖς εἶχον πλάσσει τὰ ὠραιότερα ὄνειρα, θὰ τὰ νυμφεύσωσιν ἢ μετ' ἀνδρῶν ἡλικιωμένων ἤδη, ἢ μετὰ χυδαίων φύσεων, ἢ δὲ φιλοτιμία των θὰ ἰκανοποιηθῇ οὕτω.

Θὰ ἦνε ὅμως εὐτυχεῖς ; οὐδὲν τούτου ἀβεβαιότερον. Ὅτι πρὸ πάντων ἐπιθυμοῦσιν αὐται, εἶνε νὰ ἴστανται ἐπὶ τῆς κοινωνικῆς ἐκείνης κλίμακος, ἐφ' ἧς αἱ γυναῖκες οὐδεμίαν ἔχουσι ἐμμισθον ἐπασχόλησιν. Δὲν πρέπει ν' ἀναμιγνύωνται αὐται μετὰ τῶν γυναικῶν αἵτινες, διὰ τῆς ἐργασίας των βοηθοῦσι τὸν σύζυγόν των εἰς τὴν ἐξοικονόμησιν τῶν χρειωδῶν, εἰς τὴν ἀνατροφὴν τῶν τέκνων, εἰς τὴν θεμελίωσιν τοῦ μέλλοντός των, ἢ μετ' ἐκείνων, αἵτινες προτιμῶσι νὰ κερδαίνωσι μόναι τὰ πρὸς τὸ ζῆν ἀναγκαῖα ἢ νὰ συζευθῶσι μετ' ἀνδρός, ὃν φοβούνται μὴ δὲν συμπαθήσωσι.

Γ'

Αἱ γυναῖκες, αἱ μεγάλην κεκτημέναι περιουσίαν, εἶνε φυσικῶς ἀπηλλαγμέναι οὐχὶ πάσης ἀπολύτως ἐργασίας, ἀλλὰ τῆς πρὸς ἐπικερδῆ σκοπόν.

Ἐάν, ἐν τούτοις, τὰ ὠραῖα ἐκεῖνα ἔργα, ἅτινα κατεργάζονται πρὸς ἰδίαν τέρψιν, προώριζον δι' εὐεργετικὸν καὶ ἐπομένως ἐπωφελῆ σκοπὸν, ἢ ἐργασία των θ' ἀπέκτα ἀληθῆ ἀξίαν· θὰ εὕρισκον τέρψιν, ἣν δὲν παρέχει ἢ πρὸς κατανάλωσιν ὠρῶν τῆς σχολῆς χρησιμεύουσα ἐργασία.

Καταγίνεται τις μετὰ μείζονος ἐνδιαφέροντος εἰς ἐνασχόλησιν ἀποβλέπουσαν εἰς εὐγενῆ ἰδέαν· ὁ ἐπωφελῆς σκοπὸς διπλασιάζει τὸ θέλγητρον αὐτῆς. Συνειθίζει τις οὕτω εἰς ἰδιαιτέραν τινὰ πρὸς τὴν ἐργασίαν ὑπόληψιν· μετ' ὀλίγον ἀρχίζει νὰ τὴν ἀγαπᾷ, καὶ ἐπὶ τέλους νὰ τὴν θεωρῇ ὡς τιμὴν τοῦ. Καὶ ἂν ποτε, ὡς βλέπει τις καθ' ἑκάστην ἄπειρα τούτου παραδείγματα, συμβῆ νὰ σᾶς ἐγκαταλίπη ἢ ἰδιότροπος τύχη, εἶνε ἔτοιμος νὰ παλαίση κατὰ τῆς ἀπροόπτου ταύτης μεταβολῆς.

Μὲ τὸ μέτωπον ὑψηλόν, ὑπερήφανος, διότι αἰσθάνεται ἑαυτὴν ἰκανήν, ὅπως ἐπαρκέσῃ εἰς τὰς ἑαυτῆς ἀνάγκας, εἰσέρχεται ἀξιοπρεπῶς ἐν τῇ εὐγενεῖ φάλαγγι τῶν ἐργατριῶν.

Γνωρίζω καλῶς ὅτι, ἔλλειψει βεβαιότητα, λικνίζονται πάντοτε ὑπὸ τῆς ἐλπίδος, ὅτι θὰ διαφύγῃ τὴν ἐναντιότητα ταύτην τῆς τύχης, ὑφ' ἣν τσαυταὶ ἄλλαι εἶνε προνομιούχοι τῆς τύχης. Διατί αὐτὴ μᾶλλον ἄλλης τινός; Δὲν εἶδομεν ἐκμηδενιζομένης τσαυτάς μεγάλας περιουσίας;

Ἴδέτε τὴν γυναῖκα ταύτην, τὴν τέως πλουσίαν, ἥδη δὲ εἰς ἀνάγκας περιελθοῦσαν. Ἐφαντάζετό ποτε, ὅτι θὰ περιήρχετο εἰς τοιαύτην θέσιν, ὅτα ἑδέχετο μεθ' ὅλης τῆς μεγαλαυχίας τῆς τοῦς καθηγητὰς τῶν τέκνων τῆς καὶ τοῦς δι' αὐτὴν ἐργαζομένους; Ἐφαντάζετό ποτε, ὅτι θὰ ἤρχετο στιγμῆ, καθ' ἣν θὰ ἠναγκάζετο καὶ αὐτὴ, ὅπως ζῆση, νὰ προσφύγῃ εἰς τὰ ἀσθενῆ τῆς προτερήματα;

Καὶ ἐννοεῖται μὲν, ὅτι κοπιᾶζει καὶ εἶνε δυστυχεστέρα τοσοῦτο μᾶλλον, ὅσῳ τὰ τέκνα τῆς εἶνε ἔτι νεαρά τὴν ἡλικίαν, ἀλλὰ διατί αἰσχύνεται νὰ ἐργασθῇ; Διατί κρύπτεται, ὡς ἂν διέπραξε κακὴν τινα πράξιν;

Διατί; . . . φεῦ! διότι ἀνατραφεῖσα ἐντὸς ψευδῶν ἰδεῶν, περιεφρόνησε πάντοτε τὴν ἐργασίαν καὶ τὰς ἐργατριάς. Πτωχὴ γύναι! ἄς τὴν οἰκτερώμεν, διότι εἶνε διττῶς ἀξία συμπαθείας.

Ἐάν τοῦλάχιστον τοιαῦτα παραδείγματα ἐχρησίμευον ὡς μαθήματα εἰς πάσας τὰς γυναῖκας τὰς ἐξοργιζούσας τὸν Θεὸν διὰ τῆς ὑπεροψίας των! . . .

Δ'

Δὲν δύναμαι νὰ λησμονήσω τὴν ἀγανάκτησιν νεάνιδός τινος περιφρονηθείσης ὑπὸ μεγάλης τινὸς κυρίας.

Ἡ πτωχὴ κόρη εἶχεν ἐν τούτοις τρόπους δυναμένους νὰ τὴν προφυλάξωσιν ἀπὸ τοιαύτης προσβολῆς. Διότι καὶ αὐτὴ εἶχεν ἀνατραφῆ ἐν κόσμῳ, ἐν ᾧ δὲν κερδαίνουσι διὰ τῆς ἐργασίας τὰ πρὸς τὸ ζῆν ἀναγκαῖα, ἀλλ' ἐν μιᾷ στιγμῇ τὰ πάντα ἤλλαξαν περὶ αὐτήν, καὶ ἡ ἐργασία ἀπέμεινεν ὁ μόνος αὐτῆς πόρος.

Θάρρος μεῖζον πολλῶν ἄλλων ἔχουσα, ὅπερ βεβαίως ὤφειλεν εἰς τὰς ὀρθὰς ιδέας, δι' ὧν εἶχον πλουτίσει τὴν διάνοιάν της, ἤρχισε νὰ ἐργαζῆται μετὰ ζήλου καὶ ἄνευ ἐντροπῆς.

Τὴν ἡμέραν, καθ' ἣν τὴν εἶδον τοσοῦτον ἠγανακτησμένην, ἤρχετο ἐκ τῆς Κυρίας *** ὁ σκοπὸς τῆς ἐπισκέψεώς της ἦτο νὰ ζητήσῃ ποσότητά τινα, ἣν ὤφειλεν αὐτῇ ἐκ τινος ἐργοχείρου.

Ἡ Κυρία *** θεωροῦσα βεβαίως λίαν ταπεινωτικὸν τὸ νὰ ἐνοχληθῆ διὰ τὴν νεαρὰν καλλιτέχνιδά, τὴν ἀφῆκε νὰ ἴσταται ὀρθία· εἶτα, μετανοήσασα φάνεται, ὤθησεν ἐγγὺς αὐτῆς διὰ τοῦ ἄκρου τοῦ ποδός της περιφρονητικῶς κάθισμά τι.

Ἡ νεᾶνις ἀσυνείηστος εἰς τοιούτου εἶδους ὑποδοχὴν, ἠρνήθη νὰ καθίσῃ καὶ ἀπῆλθε μὲ βεβαρυμένην τὴν καρδίαν καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς πλήρεις δακρύων.

Μ' ἐβεβαίωσεν, ἐν τούτοις, ὅτι δι' οὐδὲν ἐν τῷ κόσμῳ θὰ ἐπεθύμει ν' ἀνταλλάξῃ τὴν θέσιν της πρὸς τὴν τῆς ὑπερηφάνου ἐκείνης κυρίας.

Εὐτυχῶς πᾶσαι αἱ ἀριστοκράτιδες, οὐδὲν ὅμως ἁμοιάζουσι ταύτῃ. Γνωρίζω τοιαύτας, αἵτινες ἐννοοῦσι καλλίτερον τὴν ἀξιοπρέπειαν. Γινώσκουσιν, ὅτι ἡ ἀνατροφή, ὑποχρεωτικὴ συμπλήρωσις ὑψηλῆς τινος θέσεως, οὐ μόνον δὲν ἐπιβάλλει νὰ φέρηται τις ἀγενῶς πρὸς οἰονδήποτε ἕτερον, ἀλλὰ καὶ ἀπαγορεύει τοῦτο.

Ἐὰν δὲν ἦτο κοινὸν συμφέρον ἡ ἀνύψωσις τῆς ἐργασίας, θὰ ἦτο τοῦλάχιστον ἐκπλήρωσις ἠθικοῦ καθήκοντος.

*Ἄς θέσωμεν λοιπὸν τὴν ἐργασίαν λίαν ὑψηλὰ ἐν τῇ ὑπολήψει τοῦ κοινοῦ. Ἄς ἀπονεύμεν αὐτῇ τοιαύτην τιμὴν, ὥστε νὰ καταστῇ ἐπίζηλος τούτου ἕνεκα.

Ἐπειδὴ δὲ ὀλίγος χρόνος ἀρκεῖ, ὅπως ἀνταλλάξῃ τις περιλαμπρῇ θέσιν δι' ἐνδεοῦς, οὐδέποτε πρέπει νὰ τὴν λησμονήσωμεν.

Τοιαύτη τις νεᾶνις, ἥτις μεγαλαυχεῖ νῦν διὰ τὰ πλούτη της, θά ἴδῃ ἴσως ποτὲ ἑαυτὴν ἠναγκασμένην νὰ ἐργάζεται ὅπως ζῆση.

Μὴ βασιζήσθε πολὺ ἐπὶ τῆς οἰκογενειακῆς σας περιουσίας, ὅπως ἔσαι ἀπαλλαγῆτε τῆς ἀνάγκης τοῦ ἐργάζεσθαι.

Πλεῖστα παραδείγματα ὑπάρχουσι, δυνάμενα νὰ καταδείξωσιν ὑμῖν τὸ ἀνόητον τῆς τοιαύτης ἀμεριμνησίας.

ZACHAROTAA M. LAMNH

Ἡ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΕΥΔΑΙΜΟΝΙΑ

Α'

Ἡ εὐδαιμονία εἶνε τοσοῦτον χιμαιρική, ὅσον διατείνονται τινες;

Ὅπως ἀποκτήσῃ τις τὴν τοσοῦτον ἐπιθυμητὴν ταύτην εὐδαιμονίαν, ἀρκεῖ, νομίζω, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον νὰ τὴν ἐννοήσῃ καλῶς. Τότε δὲν ἐπιμένει νὰ τὴν ἐπιζητῇ ἐκεῖ, ὅπου δὲν δύναται νὰ ὑπάρχῃ.

Μειδιᾶτε, ἀγαπηταὶ ἀναγνώστριαι, καὶ μέλλετε ἴσως νὰ μ' ἐρωτήσητε ἂν δύναμαι νὰ σας ὑποδείξω τὸ μυστήριον τῆς τελείας εὐδαιμονίας.

Καὶ ὅμως πόσον διάστημα πρέπει νὰ ὑπερβῇ τις, ὅπως φθάσῃ ἀπὸ τῆς ἀτελοῦς εὐδαιμονίας εἰς τὴν τελείαν. Ἐπιθυμῶν τις πολλὰ δὲν κινδυνεύει νὰ μὴ ἀποκτήσῃ τίποτε;

Γνωρίζω ὅτι ποικίλα συμβάντα ἀνεξάρτητα τῆς θελήσεώς μας ἐρχονται πολλάκις ὅπως πικράνωσι τὸν βίον μας. Εἰς τὰς πραγματικὰς ταύτας συμφορὰς τὸ μόνον φάρμακον εἶνε τὸ θάρρος, ἡ ὑπομονὴ καὶ ἡ πρὸς τὸν Θεὸν ἐλπίς.

Ἄλλὰ παρὰ ταύτας, πόσαι ἄλλαι συμφοραὶ δὲν εἶνε ἢ ἐπίπλαστοι, φανταστικαί, ἅς παρ' ἡμῶν ἐξαρτᾶται ν' ἀποσοθήσωμεν. Τοιαῦτα δ' εἶνε αἱ ἐκ τῆς ὑπερφηανείας, τῆς φιλοδοξίας, τῆς φιλαυτίας, τῆς ὀκνηρίας προερχόμενα.

Ἄν ἡ τελεία εὐδαιμονία ἐκφεύγει τῆς ἡμετέρας ἐξουσίας, ὑπάρχει ὅμως ἄλλη τις σχετικὴ εὐδαιμονία, πάντοτε σχεδὸν ὑπὸ τὴν διάθεσίν μας κειμένη, ἀλλ' ἢ ἐν γένει ἀποστρέφονται, ὡς μετριόφρονα καὶ μὴ ἱκανοποιούσαν ἢ τὴν καρδίαν καὶ τὴν ἀξιοπρέπειαν.